

O KRIVOTVORINAMA NOVČANICE AUSTRIJSKE NACIONALNE BANKE OD JEDNOGA GULDENA IZDANJA 1. SIJEČNJA 1858.

Numizmatički katalozi i literatura bilježe primjerke krivotvorenih austrijskih guldenskih novčanica nastalih potkraj 18. i osobito tijekom 19. stoljeća. Takve primjerke krivotvorenih novčanica posjeduju i muzejske i privatne numizmatičke zbirke. Te krivotvorine izrađivane su i crtanjem, u manjim količinama, i tiskarskim postupcima, u većim količinama, iako su za krivotvorenje novca bile propisane stroge zakonske sankcije. Primjerci krivotvorina novčanice od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.) izrađeni i crtanjem i tiskarskim postupcima, zanimljivi su zbog vremena nastanka i optjecaja u novčanom prometu, pa i zbog kvalitete izvedbe. U radu su prikazana obilježja tih krivotvorina.

Upade u monetarne sustave krivotvorenjem novca poduzimaju pretežito pojedinci ili skupine koji su motivirani stjecanjem protupravne koristi. Krivotvorenje novca kompleksan je, „intelektualni“ prijestup. Uglavnom se krivotvore novčanice jer krivotvorenje metalnog novca nije unosno, osim krivotvorenja novca od plemenitih metala. Krivotvorine novčanica ručno izrađene crtanjem rjeđe se pojavljuju, u manjim količinama i manje su uspjele. Poznati krivotvoreni primjerci različitih novčanica izrađeni crtanjem različite su kvalitete, od vrlo dobrih, pa i odličnih imitacija do najobičnijih crteža. Neuspjele krivotvorine, nastale crtanjem, mogu se staviti u optjecaj u iznimnim okolnostima (gužva, plaćanje u sumrak ili noću, potpuna odsutnost pozornosti onoga koji prima novčanicu, neupućenost u izgled prave novčanice i slično). No, katkada se događa da talentirani krivotvoritelj crtanjem postigne zavidne rezultate, iako crta na papiru slabije kvalitete. Zbog nedostatka zaštitnih elemenata na novčanici takve se krivotvorine teško plasiraju. Budući da je za izradbu uspjelih krivotvorina novčanica prijeko potrebno znanje iz više struka, najčešće se u tom poslu udružuju osobe određenih zanimanja. Tiskarske postupke mogu primijeniti samo krivotvoritelji koji raspoložu znatnijim početnim kapitalom. Takve su krivotvorine uglavnom opasne jer se teško razlikuju od pravih novčanica. Potrebna je znatna vještina, pa i umjetnička nadarenost, da bi se izradile prihvatljive imitacije pravih novčanica. Uspjeliju krivotvorinu novčanice ne može napraviti osoba koja nema određene stručne kvalifikacije ili bar izrazite prirodne sklonosti za takve poslove, što potvrđuju i mnogobrojni krivotvoriteljski slučajevi. Unatoč strogih zakonskih sankcija propisanih za krivotvorenje i stavljanje u optjecaj krivotvorenog novca u svim zakonodavstvima, krivotvorine se pojavljuju učestalo.¹

¹ Usp. V. Murko, Denar, Ljubljana, 1943., str. 129.-134.; A. Pick, Papiergeld, Braunschweig, 1967., str. 399.-413.; A. Pick, Papiergeld Lexikon, München, 1978., str. 112.-117., 236.-237.; A. Pick, Papiergeld. Ein Brevier für Sammler, Niedernhausen/Ts., 1980., str. 99.-104.; A. Pick, Standard Catalog of World Paper Money, Iola, WI, [1980.], str. 31.-32.; V. Geiger, O krivotvorenju i krivotvorinama novčanica, Numizmatičke vijesti, god. 31, br. 42, Zagreb, 1989., str. 100.-113.; W. Kranister, The Moneymakers international, Cambridge, 1989., str. 52.-69.; Z. Bazdan, Upadi u monetarne sustave krivotvorenjem novčanica 1793.-1993., Numizmatičke vijesti, god. 35, br. 46, Zagreb, 1993., str. 167.-174.; A. Pick, Standard Catalog of World Paper Money, Volume Two, General Issues, Iola, WI, [1994.], str. 19.; E.-C. Auer, Krivotvorine u tisku i kovu hrvatskog i svjetskog novca na području Republike Hrvatske do 1995. godine s materijalom iz privatnih zbirki koprivničkih kolekcionara, Koprivnica, 1995.; G. Kretschmann, Faszination Fälschung. Kunst-, Geld- und andere Fälscher und ihre Schicksale, Berlin, 2001. I tamo navedena literatura.

*

Krivotvorine austrijskih novčanica i u Monarhiji, i u Hrvatskoj, od potkraj 18. i napose tijekom 19. stoljeća relativno su učestale unatoč strogih zakonskih sankcija propisanih za krivotvorenje novca. U manjim količinama uglavnom su izrađivane crtanjem, i kao takve manje su opasne za novčani promet. U većim količinama izrađene su tiskarskim postupcima te su znatno opasnije za novčani promet osobito ako su uspjele. Primjerke krivotvorenih austrijskih guldenskih novčanica, i tiskarskim postupcima i crtanjem, bilježe numizmatički katalogi i literatura, a posjeduju ih i numizmatičke i muzejske i privatne zbirke.²

*

Novčanica Austrijske Nacionalne Banke od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.) izdana je neposredno poslije teške gospodarske krize u Europi, u vrijeme nastojanja sanacije austrijskoga papirnog novca i uvođenja konvertibilnosti novčanica Austrijske Nacionalne Banke, no i krize austrijske valute.³ Novčanica od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.) u optjecaj je puštena 27. prosinca 1858. Novčanice od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.) Austrijska Nacionalna Banka iz optjecaja je povukla do 31. prosinca 1866. i konačno su prestale biti platežno sredstvo 31. prosinca

² Usp. primjerice: *R. Marić*, Iz Numizmatičke zbirke Narodnog muzeja, Zbornik radova Narodnog muzeja, II 1958/59, Beograd, 1959., str. 220. i tabla XVI.; *[A.] Pick, [R.] Richter*, Österreich, Banknoten und Staatspapiergeld ab 1759, Berlin, 1972.; *A. Pick*, Standard Catalog of World Paper Money, Iola, WI, [1980.], str. 93.; *[A.] Pick, [R.] Richter*, Papiergeld-Spezialkatalog Österreich 1759-1986, Dornbirn, 1986., str. 179.-183.; *W. Kranister*, The Moneymakers international, str. 52.-55., 62.-63.; *A. Pick*, Standard Catalog of World Paper Money, Volume Two, General Issues, Iola, WI, [1994.], str. str. 85.; *L. Pallos*, Forged banknotes in the Coin and Medal Department of the Hungarian National Museum, Numizmatikai közlöny, C-CI./2001-2002, Budapest, 2003., str. 175.-190.; *V. Filip*, 1759-1918. Papirové penize. Od Marie Terezie po Karla I./Papiergeld. Von Maria Theresia bis Karl I., Brno, 2005.; *I. Adamovszky*, Magyarorszag bankjegyei. A guldenrendszer 1759-1891., Budapest, 2007.; *A. Semrov*, Od bronza do evra. Kratka denarna zgodovina Slovenije/From bronze ingots to the euro. A short monetary history of Slovenia, Ljubljana, 2007., str. 68.; *I. Adamovszky*, Magyar bankjegy katalógus 1759-1925., Budapest, 2009.; *V. Geiger*, Krivotvorine austrijskih guldenskih novčanica izdanja 1858. i 1859. iz Numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu, Numizmatičke vijesti, god. 52, br. 63, Zagreb, 2010., str. 145.-155.; *J. Kodnar, N. Künstler*, Katalog der österreichischen Banknoten ab 1759/Austrian Papermoney after 1759, Wien, 2010.; *R. Richter*, Papiergeld Spezialkatalog Österreich 1759-2010 und folgende Nebengebiete, Salzburg, 2010., str. 356.-362.; *V. Geiger*, O krivotvorinama novčanica Austrijske nacionalne banke od 1 i 2 guldena izdanja 1. srpnja 1848., Numizmatičke vijesti, god. 53, br. 64, Zagreb, 2011., str. 132.-144.; *V. Geiger*, O krivotvorinama novčanice Austrijske nacionalne banke od 10 guldena izdanja 1863., Numizmatičke vijesti, god. 53, br. 64, Zagreb, 2011., str. 145.-166.; *V. Geiger*, O krivotvorinama novčanica Austrijske nacionalne banke od 5, 10, 100 i 1000 guldena izdanja 1. siječnja 1847., Numizmatičke vijesti, god. 54, br. 65, Zagreb, 2012., str. 115.-141.; *V. Geiger*, O krivotvorinama austrijskih novčanica od 1 i 5 guldena izdanja 7. srpnja 1866., Numizmatičke vijesti, god. 55, br. 66, Zagreb, 2013., str. 114.-134.

³ Usp. *A. Beer*, Die Finanzen Österreich im 19. Jhdt., Prag, 1877.; *A. Pick*, Papiergeld, str. 247.-250.; *A. Pick*, Papiergeld Lexikon, str. 260.-261.; *A. Buczynsky*, Bečka financijska politika i krajiški monetarni sustav, Numizmatičke vijesti, god. 36, br. 47, Zagreb, 1994., str. 155.-156.; *A. Buczynsky*, Gradovi Vojne krajine, 2., Zagreb, 1997., str. 216.-233.; *E. Zöllner, T. Schüssel*, Povijest Austrije, Zagreb, 1997., str. 232.-257.; *B. Aulinger*, Vom Gulden zum Euro. Geschichte der österreichischen Banknoten, Wien, 2000.; *A. Pančur*, V pričakovanju stabilnega denarnega sistema, Celje, 2003., str. 136.-182.; *V. Geiger*, Krivotvorine austrijskih guldenskih novčanica izdanja 1858. i 1859. iz Numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu, str. 147.; *R. Richter*, Papiergeld Spezialkatalog Österreich 1759-2010 und folgende Nebengebiete, str. 15.-16., 422.-423.; *M. Kolar-Dimitrijević*, Povijest novca u Hrvatskoj od 1527. do 1941. godine, Zagreb, 2013., str. 100.-106. I tamo navedena literatura.

1872.⁴ Novčanicu Austrijske Nacionalne Banke od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), prema crtežu Petera Johanna Nepomuka Geigera, gravirali su Franz Xaver Stöber i Josef Wiedermann. Novčanica je veličine 73 x 127 mm, tiskana je jednostrano, crno i crveno, na bijelom papiru, s vodenim znakom. Na novčanici je gore prikazana alegorijska glava Austrije s krunom i vijencem, a dolje grb Austrije, dvoglavi orao.⁵

*

Novčanice koje su zatečene u optjecaju, a koje su zakonski prestale biti platežno sredstvo, povučene su i označene kao nevažeće pečatom: *Ungültig* (sl. 3)⁶.

Novčanice koje su bile zbog izgleda, često i zbog istrošenosti, sumnjive kao krivotvorene pregledale su za to ovlaštene ustanove i osobe, a nakon što je utvrđeno da su krivotvorine, crtanjem ili tiskarskim postupcima, na poledini, ili rjeđe na licu, označavane su ili samo rukom pisanom zabilješkom o krivotvorini (sl. 4 i 5)⁷ ili najčešće ravnim pečatom *Falsificat*. (sl. 6. i 7.)⁸, uz zabilješku, rukopisom ili pečatom, o vremenu utvrđivanja krivotvorine, a katkad uz to i okruglim pečatom ovlaštene ustanove koja je zabilježila krivotvorinu.

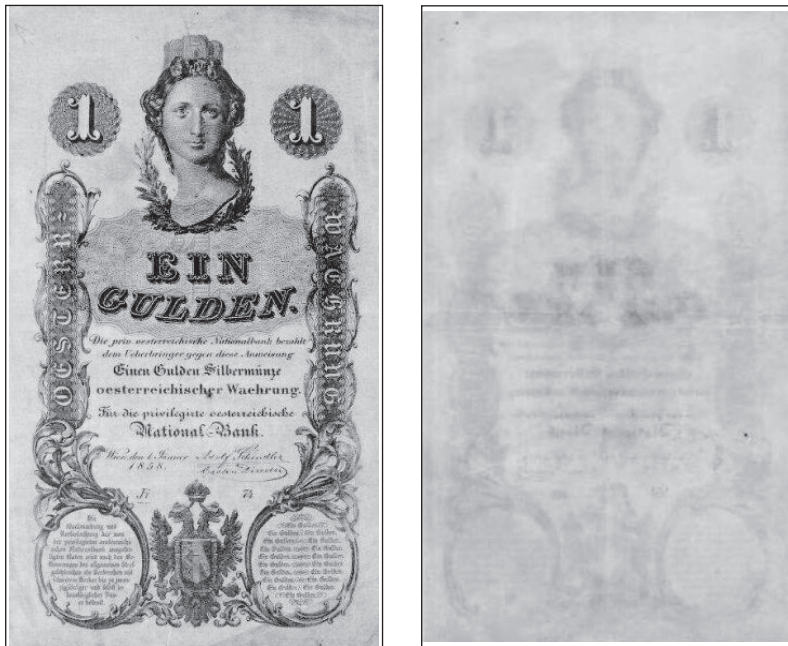
⁴ [A.] Pick, [R.] Richter, Papiergeld-Spezialkatalog Österreich 1759-1986, str. 188.; V. Filip, 1759-1918. Papirové peníze. Od Marie Terezie po Karla I./Papiergeld. Von Maria Theresia bis Karl I., str. 215.; V. Geiger, Krivotvorine austrijskih guldenkih novčanica izdanja 1858. i 1859. iz Numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu, str. 147.; J. Kodnar, N. Künstner, Katalog der österreichischen Banknoten ab 1759/Austrian Papermoney after 1759, str. 99.; R. Richter, Papiergeld Spezialkatalog Österreich 1759-2010 und folgende Nebengebiete, str. 388.

⁵ [A.] Pick, [R.] Richter, Österreich, Banknoten und Staatspapiergeld ab 1759, str. 21.; A. Pick, Standard Catalog of World Paper Money, Iola, WI, [1980.], str. 95.; [A.] Pick, [R.] Richter, Papiergeld-Spezialkatalog Österreich 1759-1986, str. 42., 195.; A. Pick, Standard Catalog of World Paper Money, Volume Two, General Issues, Iola, WI, [1994.], str. 87.; I. Adamovszky, Magyarorszag bankjegyei. A guldenrendszer 1759-1891., str. 84., 218.; V. Filip, 1759-1918. Papirové peníze. Od Marie Terezie po Karla I./Papiergeld. Von Maria Theresia bis Karl I., str. 215.; I. Adamovszky, Magyar bankjegy katalógus 1759-1925., str. 103.; V. Geiger, Krivotvorine austrijskih guldenkih novčanica izdanja 1858. i 1859. iz Numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu, str. 147.; J. Kodnar, N. Künstner, Katalog der österreichischen Banknoten ab 1759/Austrian Papermoney after 1759, str. 99., 290., 327.; R. Richter, Papiergeld Spezialkatalog Österreich 1759-2010 und folgende Nebengebiete, str. 62.-63., 396.; <http://www.geldschein.at/galeriebis1924.html>; http://www.geldschein.at/entwerfer_Geiger.html; http://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Johann_Nepomuk_Geiger

⁶ Usp. I. Adamovszky, Magyar bankjegy katalógus 1759-1925., str. 103.; J. Kodnar, N. Künstner, Katalog der österreichischen Banknoten ab 1759/Austrian Papermoney after 1759, str. 99.

⁷ Usp. <http://bankjegy.szabadsagharcos.org/austria/AUSa84FalschungVF.htm>

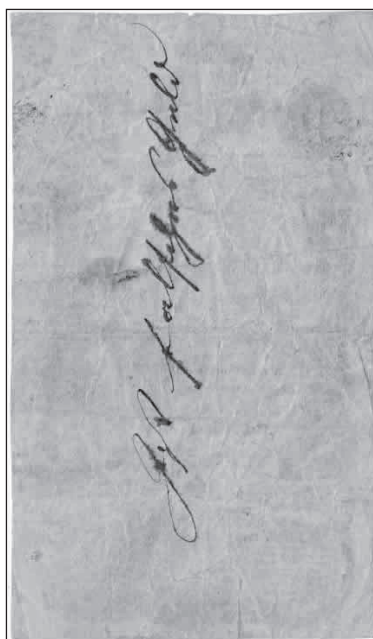
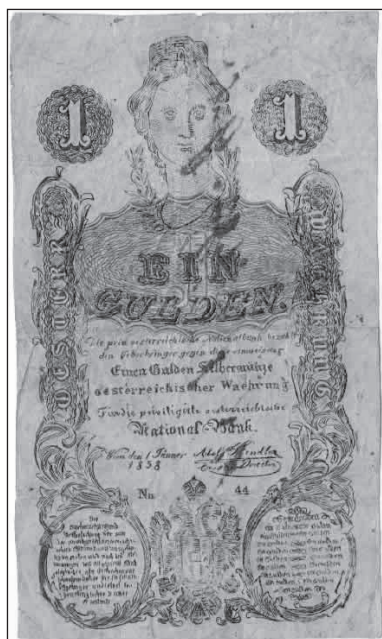
⁸ Usp. A. Šemrov, Od bronca do evra. Kratka denarna zgodovina Slovenije/From bronze ingots to the euro. A short monetary history of Slovenia, str. 68.; V. Filip, 1759-1918. Papirové peníze. Od Marie Terezie po Karla I./Papiergeld. Von Maria Theresia bis Karl I., str. 216.

Sl. 1. i 2. Novčanica od jednoga guldena izdanja 1. siječnja 1858. (lice i naličje)

Sl. 3. Nevažuća novčanica zatečena u optjecaju nakon što je prestala biti platežno sredstvo

Sl. 4. i 5. Krivotvorina, tiskom

Sl. 6. i 7. Krivotvorina, crtanjem

Krivotvorene novčanice od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), i crtane prostorečno i izrađene tiskarskim postupcima, prema svim pokazateljima, bile su učestale. Krivotvoritelji novčanice od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), kao i drugih onodobnih krivotvorina guldenskih novčanica, bili su više ili manje likovno nadareni. To potvrđuje niz primjera krivotvorina novčanice od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), nastalih i crtanjem i tiskarskim postupcima, iz Slovačke (sl. 8.)⁹, Češke (sl. 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. i 17.)¹⁰, Mađarske (sl. 4. i 5.)¹¹, Slovenije (sl. 6. i 7.)¹² i Hrvatske (sl. 9., 18., 19. i 20.).

Na kolekcionarskom i numizmatičkom tržištu i internetskim numizmatičkim prodajnim stranicama zamjetna je, napose u Češkoj, stalna ponuda različitih krivotvorina novčanica od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), nastalih i crtanjem i tiskarskim postupcima.

Hrvatski tisak 1865. bilježi i ime jednog od krivotvoritelja novčanice od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), Maksimilijana Methudya, maloljetnog sina učitelja crtanja u Zagrebu, koji je kasnije postao slikar.¹³

U Numizmatičkoj zbirci Arheološkog muzeja u Zagrebu nalaze se i krivotvorine austrijskih novčanica od 1 guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), tri primjerka, izrađene crtanjem (sl. 18., 19. i 20.).¹⁴

U zbirci hrvatskog numizmatičara i kolekcionara Slobodana pl. Pukanića iz Velike Gorice nalazi se uspjela krivotvorina novčanice od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), izrađena tiskarskim postupkom (sl. 9.).¹⁵

⁹ Usp. *V. Filip*, 1759-1918. Papírové peníze. Od Marie Terezie po Karla I./Papiergeld. Von Maria Theresia bis Karl I., str. 216.

¹⁰ Usp. http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-serie-y-dobovy-tisteny_39-701625; http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-serie-o-dobovy-tisteny_39-701626; http://www.filatelie-klim.com/cz/detail-salove-aukce/padlek-1-gulden-1-1-1858-run-kresleny-do_26-61; http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-dobovy-kresleny-padele_36-105162; http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-dobovy-kresleny-padele_36-105163; http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-serie-gg-dobovy-kresle_36-105524; http://www.filatelie-klim.com/cz/detail-salove-aukce/padelek-1-gulden-1-1-1858-dobovy-kreslen_29-2728
<http://www.aurea.cz/Katalog51/051kat3001.htm>

¹¹ Usp. <http://bankjegy.szabadsagharcos.org/austria/AUSa84FalschungVF.htm>

¹² Usp. *A. Šemrov*, Od bronza do evra. Kratka denarna zgodovina Slovenije/From bronze ingots to the euro. A short monetary history of Slovenia, str. 68.

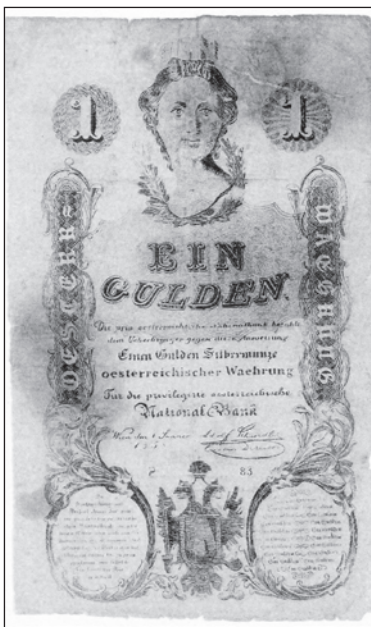
¹³ Usp. *M. Schneider*, Slikar Maksimilijan Methudy, Anali galerije Antuna Augustinčića, god. XI, br. 11, Klanjec, 1991., str. 70.-72., 81.; *V. Geiger*, Hrvatski slikar Maksimilijan Methudy kao krivotvoritelj novčanica, Obol, god. XXXI, br. 45, Zagreb, 1993., str. 10.; *E.-K. Auer*, Krivotvorine u tisku i kovu hrvatskog i svjetskog novca na području Republike Hrvatske do 1995. godine s materijalom iz privatnih zbirki kopriivničkih kolekcionara, str. 28.-29.; *L. Korčmaroš*, Iz požutjelih listova novina, Obol, god. XXXVI, br. 50, Zagreb, 1998., str. 39.; *V. Geiger*, Krivotvorine austrijskih guldenskih novčanica izdanja 1858. i 1859. iz Numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu, str. 146. I tamo navedeni izvori i literatura.

¹⁴ Arheološki muzej Zagreb, Numizmatička zbirka, glavna inventarska knjiga, inventarni broj 1418-1, 1418-2 i 1418-3, - Privilegirte Österreichische National-Bank 1 gulden (1.1.1858.), krivotvorine. Usp. *V. Geiger*, Krivotvorine austrijskih guldenskih novčanica izdanja 1858. i 1859. iz Numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu, str. 147.-152.

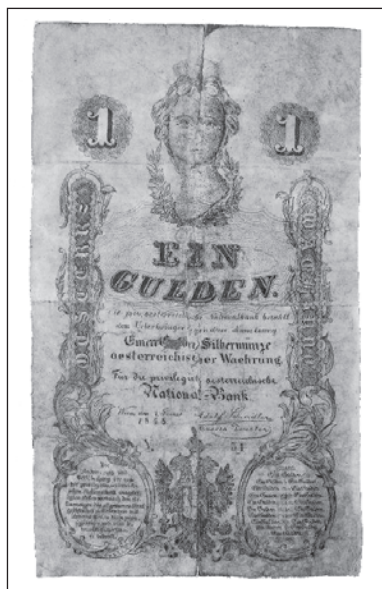
¹⁵ Na mogućnosti objavljivanja krivotvorene novčanice od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.) iz njegove numizmatičke zbirke iskazujem zahvalnost Slobodanu pl. Pukaniću, Velika Gorica.

Sl. 8. Krivotvorina, tiskom

Sl. 9. Krivotvorina, tiskom

Sl. 10. Krivotvorina, tiskom

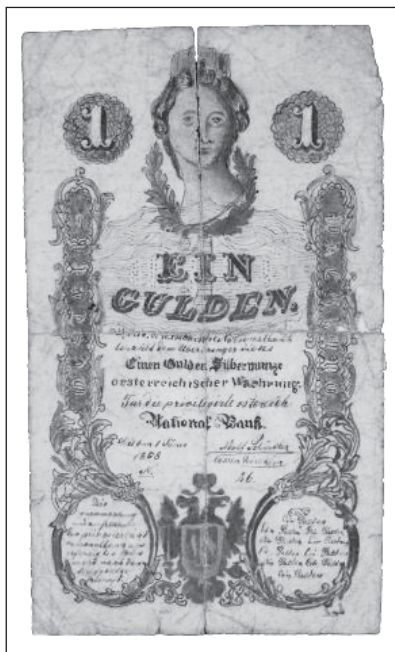
Sl. 11. Krivotvorina, tiskom

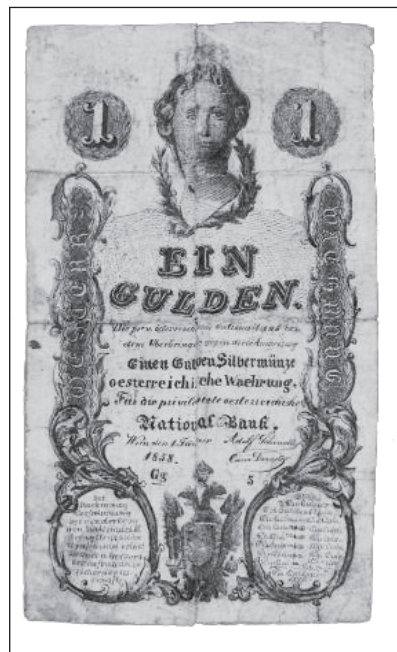
Sl. 12. Krivotvorina, crtanjem

Sl. 13. Krivotvorina, crtanjem

Sl. 14. Krivotvorina, crtanjem

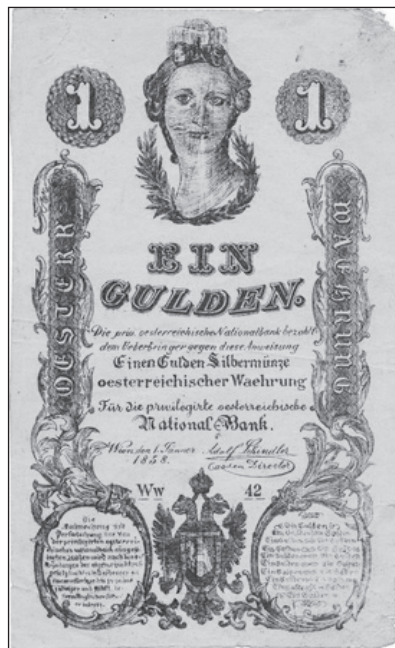

Sl. 15. Krivotvorina, crtanjem

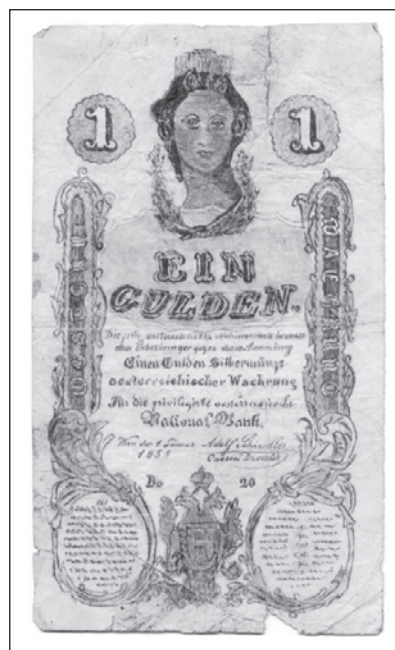
Sl. 16. Krivotvorina, crtanjem

Sl. 17. Krivotvorina, crtanjem

Sl. 18. Krivotvorina, crtanjem

Sl. 19. Krivotvorina, crtanjem

Sl. 20. Krivotvorina, crtanjem

Krivotvorine austrijske novčanice od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), izrađene i crtanjem i tiskarskim postupcima, često su i uspješno izvedene. Obilježja odnosno kvaliteta izvedbe krivotvorenih novčanica od jednoga guldena (izdanja 1. siječnja 1858.), zamjetna je u detaljima (napose u prikazu alegorijske glave Austrije s krunom i vijencem, gore, i grba Austrije, dvoglavog orla i rozeta lijevo i desno sa zaštitnim tiskom zakonske odredbe o sankcioniranju krivotvorenja novca, dolje) prave novčanice i krivotvorene novčanice (sl. 1., detalj 1. i 2., sl. 4., detalj 1. i 2., sl. 6., detalj 1. i 2., sl. 8., detalj 1. i 2., sl. 9., detalj 1. i 2., sl. 10., detalj 1. i 2., sl. 11., detalj 1. i 2., sl. 12., detalj 1. i 2., sl. 13., detalj 1. i 2., sl. 14., detalj 1. i 2., sl. 15., detalj 1. i 2., sl. 16., detalj 1. i 2., sl. 17., detalj 1. i 2., sl. 18., detalj 1. i 2., sl. 19., detalj 1. i 2., sl. 20., detalj 1. i 2.).

Sl. 1. Detalj 1., novčanica od jednoga guldena izdanja 1. siječnja 1858.

*Sl. 4. Detalj 1.,
krivotvorina*

*Sl. 6. Detalj 1.,
krivotvorina*

*Sl. 8. Detalj 1.,
krivotvorina*

*Sl. 9. Detalj 1.,
krivotvorina*

*Sl. 10. Detalj 1.,
krivotvorina*

*Sl. 11. Detalj 1.,
krivotvorina*

*Sl. 12. Detalj 1.,
krivotvorina*

*Sl. 13. Detalj 1.,
krivotvorina*

*Sl. 14. Detalj 1.,
krivotvorina*

Sl. 15. Detalj 1.,
krivotvorina

Sl. 16. Detalj 1.,
krivotvorina

Sl. 17. Detalj 1.,
krivotvorina

Sl. 18. Detalj 1.,
krivotvorina

Sl. 19. Detalj 1.,
krivotvorina

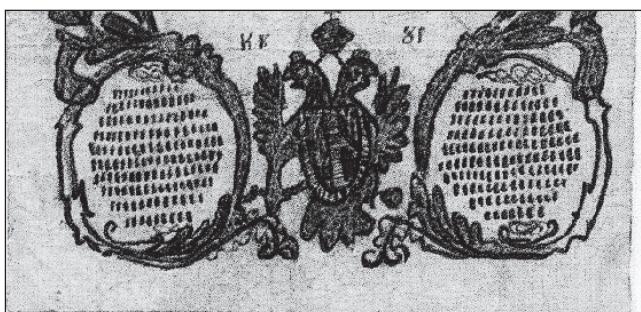
Sl. 20. Detalj 1.,
krivotvorina

Sl. 1. Detalj 2., novčanica od jednoga guldena izdanja 1. siječnja 1858.

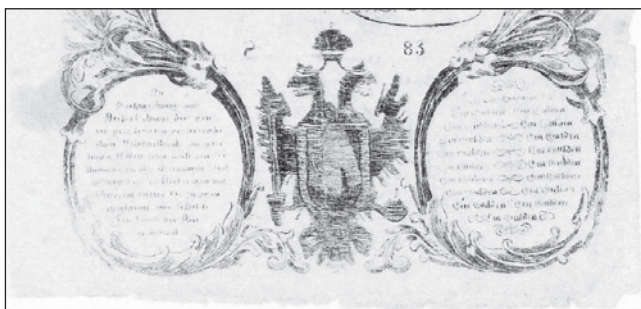
Sl. 4. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 6. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 8. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 9. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 10. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 11. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 12. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 13. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 14. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 15. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 16. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 17. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 18. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 19. Detalj 2., krivotvorina

Sl. 20. Detalj 2., krivotvorina

Izvori i literatura:

- Arheološki muzej Zagreb, Numizmatička zbirka, glavna inventarska knjiga, inventarni broj 1418-1, 1418-2 i 1418-3
- Privilegirte Österreichische National-Bank 1 gulden (1.1.1858.), krivotvorine.
  - Numizmatička zbirka Slobodan pl. Pukanić, Velika Gorica,
  - Privilegirte Österreichische National-Bank 1 gulden (1.1.1858.), krivotvorina.

- A. Beer*, Die Finanzen Österreich im 19. Jhdt., Prag, 1877.
- V. Murko*, Denar, Ljubljana, 1943.
- R. Marić*, Iz Numizmatičke zbirke Narodnog muzeja, Zbornik radova Narodnog muzeja, II 1958/59, Beograd, 1959.
- A. Pick*, Papiergeld, Braunschweig, 1967.
- [*A.*] *Pick*, [*R.*] *Richter*, Österreich, Banknoten und Staatspapiergeld ab 1759, Berlin, 1972.
- A. Pick*, Papiergeld Lexikon, München, 1978.
- A. Pick*, Papiergeld. Ein Brevier für Sammler, Niedernhausen/Ts., 1980.
- A. Pick*, Standard Catalog of World Paper Money, Iola, WI, [1980.]
- [*A.*] *Pick*, [*R.*] *Richter*, Papiergeld-Spezialkatalog Österreich 1759-1986, Dornbirn, 1986.
- V. Geiger*, O krivotvorenju i krivotvorinama novčanica, Numizmatičke vijesti, god. 31, br. 42, Zagreb, 1989.
- W. Kranister*, The Moneymakers international, Cambridge, 1989.
- M. Schneider*, Slikar Maksimilijan Methudy, Anali galerije Antuna Augustinčića, god. XI, br. 11, Klanjec, 1991.
- Z. Bazdan*, Upadi u monetarne sustave krivotvorenjem novčanica 1793.-1993., Numizmatičke vijesti, god. 35, br. 46, Zagreb, 1993.
- V. Geiger*, Hrvatski slikar Maksimilijan Methudy kao krivotvoritelj novčanica, Obol, god. XXXI, br. 45, Zagreb, 1993.
- A. Buczynsky*, Bečka financijska politika i krajiški monetarni sustav, Numizmatičke vijesti, god. 36, br. 47, Zagreb, 1994.
- A. Pick*, Standard Catalog of World Paper Money, Volume Two, General Issues, Iola, WI, [1994.]
- E.-K. Auer*, Krivotvorine u tisku i kovu hrvatskog i svjetskog novca na području Republike Hrvatske do 1995. godine s materijalom iz privatnih zbirki koprivničkih kolekcionara, Koprivnica, 1995.
- A. Buczynski*, Gradovi Vojne krajine, 2., Zagreb, 1997.
- E. Zöllner*, *T. Schüssel*, Povijest Austrije, Zagreb, 1997.
- L. Korčmaroš*, Iz požutjelih listova novina, Obol, god. XXXVI, br. 50, Zagreb, 1998.
- B. Aulinger*, Vom Gulden zum Euro. Geschichte der österreichischen Banknoten, Wien, 2000.
- G. Kretschmann*, Faszination Fälschung. Kunst-, Geld- und andere Fälscher und ihre Schicksale, Berlin, 2001.
- L. Pallos*, Forged banknotes in the Coin and Medal Department of the Hungarian National Museum, Numizmatikai közlöny, C-CI./2001-2002, Budapest, 2003.
- A. Pančur*, V pričakovanju stabilnega denarnega sistema, Celje, 2003.
- V. Filip*, 1759-1918. Papírové peníze. Od Marie Terezie po Karla I./Papiergeld. Von Maria Theresia bis Karl I., Brno, 2005.
- I. Adamovszky*, Magyarorszag bankjegyei. A guldenrendszer 1759-1891., Budapest, 2007.
- A. Šemrov*, Od bronca do evra. Kratka denarna zgodovina Slovenije/From bronze ingots to the euro. A short monetary history of Slovenia, Ljubljana, 2007.
- I. Adamovszky*, Magyar bankjegy katalógus 1759-1925., Budapest, 2009.
- V. Geiger*, Krivotvorine austrijskih guldenskih novčanica izdanja 1858. i 1859. iz Numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu, Numizmatičke vijesti, god. 52, br. 63, Zagreb, 2010.

- J. Kodnar, N. Künstler*; Katalog der österreichischen Banknoten ab 1759/Austrian Papermoney after 1759, Wien, 2010.
- R. Richter*; Papiergeld Spezialkatalog Österreich 1759-2010 und folgende Nebengebiete, Salzburg, 2010.
- V. Geiger*; O krivotvorinama novčanica Austrijske nacionalne banke od 1 i 2 guldena izdanja 1. srpnja 1848., Numizmatičke vijesti, god. 53, br. 64, Zagreb, 2011.
- V. Geiger*; O krivotvorinama novčanice Austrijske nacionalne banke od 10 guldena izdanja 1863., Numizmatičke vijesti, god. 53, br. 64, Zagreb, 2011.
- V. Geiger*; O krivotvorinama novčanica Austrijske nacionalne banke od 5, 10, 100 i 1000 guldena izdanja 1. siječnja 1847., Numizmatičke vijesti, god. 54, br. 65, Zagreb, 2012.
- V. Geiger*; O krivotvorinama austrijskih novčanica od 1 i 5 guldena izdanja 7. srpnja 1866., Numizmatičke vijesti, god. 55, br. 66, Zagreb, 2013.
- M. Kolar-Dimitrijević*; Povijest novca u Hrvatskoj od 1527. do 1941. godine, Zagreb, 2013.
- <http://www.geldschein.at/galeriebis1924.html>
- http://www.geldschein.at/entwerfer_Geiger.html
- http://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Johann_Nepomuk_Geiger
- <http://www.aurea.cz/Katalog51/051kat3001.htm>
- <http://bankjegy.szabadsagharcos.org/austria/AUSa84FalschungVF.htm>
- http://filatelie-klim.com/cz/detail-salove-aukce/padlek-1-gulden-1-1-1858-run-kresleny-do_26-61
- http://www.filatelie-klim.com/cz/detail-salove-aukce/padelek-1-gulden-1-1-1858-dobovy-kreslen_29-2728
- http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-dobovy-kresleny-padele_36-105162
- http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-dobovy-kresleny-padele_36-105163
- http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-serie-gg-dobovy-kresle_36-105524
- http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-serie-y-dobovy-tisteny_39-701625
- http://www.filatelie-klim.com/en/detail-salove-aukce/1-gulden-1-1-1858-serie-o-dobovy-tisteny_39-701626

SUMMARY

ON FORGERIES OF ONE-GULDEN BANKNOTES ISSUED BY THE AUSTRIAN NATIONAL BANK ON 1 JANUARY 1858

Numismatic catalogues and literature note examples of forged Austrian gulden banknotes issued in the late 18th and especially in the 19th century. Forged banknotes of this kind are owned by museum and private numismatic collections. The forgeries were made by drawing, in smaller amounts, and by printing procedures, in larger amounts, although forging money was strictly sanctioned by law. The examples of forged one-gulden banknotes (issue 1 January 1858), made both by drawing and printing, are interesting because of the time when they were made and circulated, and also because of their quality. The article shows the characteristics of these forgeries.